

Bullying / Kortársbántalmazás kezelési protokoll

Iskolánk kiemelten fontosnak tartja az iskolai agresszió és a kortársbántalmazás (bullying) megelőzését és az ilyen esetek kezelését.

Határozottan kijelentjük, hogy a mi iskolai közösségünkben a bántalmazás semmilyen formája nem megengedett, a bullying minden esetben következményekkel jár. A diák személyiségét, emberi méltóságát és jogait tiszteletben kell tartani, és védelmet kell számára biztosítani a fizikai és lelki erőszakkal szemben. A diákok e jogának védelmében megfogalmaztuk az iskolai zaklatással, bántalmazással kapcsolatos álláspontunkat és eljárásrendünket.

A Bullying/ Kortársbántalmazás kezelési protokollról az iskolába lépéskor minden tanulót, szülőket és az új munkatársakat tájékoztatni kell.

A Bullying protokoll célja:

- A bullyinggal kapcsolatos közös álláspont (zéró tolerancia) kialakítása
- Iránymutatás a bullying kezeléséhez

A protokoll kidolgozásakor az ENABLE anti-bullying program eljárásrendjét követjük.

Mit tekint az iskola bántalmazásnak?

Az iskolai kortársbántalmazás (bullying) szándékos, ismétlődő negatív vagy agresszív hatalomgyakorlás egy gyengébb diáktárs felett (Olweus, 1999).

Az alábbi három kritérium különbözteti meg egy konfliktushelyzettől:

- *Egyenlőtlen erőviszonyok:* az elkövető(k) fizikai vagy státuszfölényben van(nak) (idősebb, fizikailag erősebb, népszerűbb, gazdagabb, jobb mentális képességgel bír stb.). Az áldozat nem tudja megvédeni önmagát.
- *Rendszeresség:* a bántások ismétlődőek, hosszú időn keresztül ki van téve nekik az áldozat.
- *Szándékosság:* az áldozatot nem félreértésből, hanem direkt akarják bántani, lejáratni, megalázni.

Nem nevezzük bántalmazásnak az egyszeri, egyenlő felek közötti konfliktust, a barátok közötti ugratást, önvédelmet, félreértést, akár verekedést – ezeket továbbra is iskolai fegyelmi ügyként kezeljük.

Kortársbántalmazás formái:

- *Fizikai:* a diáktárs megütése, megrúgása, lökdösése, testi sérelem okozása; személyes holmijának eltulajdonítása, elrejtése vagy megrongálása. A másik testi határainak figyelmen kívül hagyása, az intim területeken való tiszteletlen érintések.
- *Verbális:* a másik kigúnyolása, gúnyneveken szólítása; csúfolás; szidalmazás; fenyegetés; megfélemlítés.
- *Kapcsolati:* pletykák vagy hazugságok terjesztése egy személyről; nyilvános megalázás, megszégyenítés; kirekesztés a csoportból, közösségből, figyelmen kívül hagyás.
- *Cyberbullying:* erőszakos üzenetek küldése valakiről egy csoportnak; rosszindulatú dolgok posztolása valakiről; szándékos kirekesztés egy csoportból; fenyegető vagy megfélemlítő üzenetek küldése online vagy telefonon keresztül; valaki más nevében posztolni olyan dolgokat, melyek rossz színben tüntetik fel („személyiséglopás”).
- *Szexuális zaklatás:* szexuális jellegű, nem kívánatos testi, szóbeli vagy non-verbális magatartás. Célja vagy hatása egy másik személy méltóságának megsértése, és megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszégyenítő vagy támadó környezet teremtése.

A bántalmazás felismerése:

A bántalmazás áldozatán észlelhetők lehetnek többek között az alábbi jelek:

- Az iskolai közösségtől való távolmaradás vágyának megjelenése/erősödése
- A tanulmányi eredmények hirtelen romlása
- Alvási- és étvágyváltozások
- Maga is bántalmazó magatartást vesz föl
- Egyéb

A bántalmazás komoly negatív következményekkel jár minden közvetlenül (bántalmazott, bántalmazó) és közvetetten érintett (szemlélő) diákra nézve, ezért iskolai közösségünk ezt a viselkedést egyértelműen elutasítja.

A bántalmazás szereplői:

1. Bántalmazó/k
2. Bántalmazott/Áldozat
3. Szemlélők
4. Támogatók/ Csatlósok: a bántalmazót támogatják szavakkal/ tettekkel.
5. Védelmezők: az áldozatot védik szavakkal, tettekkel; segítséget kérnek a felnőttektől.

Az iskola beavatkozási felelőssége az iskola területén történő, iskolai diákokat érintő kortársbántalmazásra terjed ki (tanítási idő alatt, iskolai programok során). Az otthoni, iskolai szünetekben történő bántalmazás esetén az iskola nem tud fellépni.

Az online térben történő bántalmazás eseteit is iskolai kortársbántalmazásként kezeljük, ha az iskola diákjait érinti, és offline megnyilvánulásait tapasztaljuk az iskolában.

A kortársbántalmazással kapcsolatos programok két fő területe:

- **Prevenció:** csoportos foglalkozások, pedagógus- szülő- diák edukáció a bántalmazási helyzetek felismerése érdekében.
- **Intervenció:** az általános, bántalmazás esetén érvénybe lépő eljárásrend

Prevenció

- A tanárok, osztályfőnökök tájékoztatása, képzése
- A bullying szociometria alkalmazása
- Előadások, foglalkozások tartása osztályfőnöki órán
- Az iskolába érkező diákok a szeptemberi osztályfőnöki napokon tájékoztatást kapnak a programról, megismerik az iskolai protokollt (évfolyam szintű tájékoztatás).
- A továbbiakban, illetve az újraformálódó osztályokban az osztályfőnök érzékenyítő, preventív foglalkozásokat tart az osztályfőnöki órán.
- Támogatjuk a kortárs segítők képzését, számítunk az iskolai Diákönkormányzat együttműködésére.

Intervenció

Bullying helyzetek kezelése

Az esetkezelés alapelvei:

- A bántalmazás nem a bántalmazó személy elítélése, hanem a bántalmazó viselkedés megszüntetése.
- Az áldozat megerősítése, támogatása, védelme.
- A bántalmazó és az áldozat kapcsolatának helyreállítása.

Iskolánkban a bántalmazások (bullying) kezelésére esetkezelő team működik. A team tagjai az intézményben dolgozó, a feladatra önként jelentkező pedagógusok és az osztályfőnöki munkaközösség vezetője.

A bántalmazáskezelő team tagjainak neve nyilvános, minden tanévben közzétesszük ezt az iskola belső kommunikációs rendszerében.

Különböző szakemberek felelősséghatárai:

Osztályfőnök szerepe:

- Feltárás
- Jelzés a teamnek – ha nem bullying, akkor az eset kezelése
- Osztálytársakkal kommunikáció
- Szülőkkel kommunikáció
- Utánkövetés

Szaktanárok szerepe:

- Jelzés osztályfőnöknek
- Utánkövetés

Iskolavezetés szerepe:

- Esetkezelő team felállítása és működésük biztosítása
- Fegyelmi eljárást igénylő esetben fegyelmi eljárás (Az iskola házirendje és pedagógiai programjában foglaltak alapján).

Az esetkezelés menete:

I. A jelzés érkezése, fogadása, dokumentálása

A bántalmazással kapcsolatos jelzés érkezhethet tanulótól, pedagógustól, iskolai alkalmazottól, szülőtől, iskolapszichológustól, iskolai egészségügyi szolgálattól, egyéb személytől.

A jelzés az esetkezelő Teamhez beérkező űrlap kitöltésével történhet. Az űrlap az iskola honlapján <https://neumanneger.hu/> az alábbi linken található: <https://forms.gle/7pFKNQKiTpEQwRE77>

A bejelentő nevét az adatvédelmi szabályoknak megfelelően bizalmasan kezeljük.

A bántalmazáskezelés folyamatáról minden esetben feljegyzés készül.

Az esetkezelést a team két tagja végzi. Ők – lehetőség szerint – nem állnak kapcsolatban sem a bántalmazottal, sem a bántalmazóval (nem tanítják őket). A jelzés beérkezése után a bántalmazási helyzet feltárása érdekében külön-külön beszélgetést folytatnak a bántalmazottal és a bántalmazóval is.

II. Támogató beszélgetés az áldozattal

A bántalmazáskezelő team tagjai állást foglalnak az áldozat támogatása, segítése mellett, és elutasítják a bántalmazást, nem a bántalmazó személyét.

A támogató beszélgetés célja:

- A bántalmazás hátterének feltárása. Lehet, hogy a bántalmazó is áldozat, de az ő segítése egy másik eljárás tárgya.
- Az áldozat támogatása a jelen eljárás tárgya, az áldozatkezelés alapelveinek betartásával.

A támogató beszélgetés során a pedagógusok tájékoztatják az áldozatot az esetkezelés menetéről.

A segítő beszélgetés során az áldozat segítségét a következő alapelvek szerint végzik:

1. Az áldozat védelmének biztosítása, biztonságérzet megteremtése, állásfoglalás, védelem

2. A kontroll visszaállítása: bevonni a folyamatba, az ő igényeihez igazodni

- 2.1. A bántalmazottat bevonják az esetkezelés folyamatába; minden lépésről tájékoztatják, minden lépést előzetesen egyeztetnek vele.

3. Az áldozat megerősítése

- 3.1. Kapcsolati téren: baráti kapcsolatok kialakításának segítése, kapcsolati szövetségek
- 3.2. Pszichológiai téren: pszichológiai megküzdés, beilleszkedés (szükség esetén iskolapszichológus bevonása)
- 3.3. Testi téren: sport

4. Másodlagos viktimizáció (áldozattá válás) elkerülése

Fokozottan kerülendő:

- a bántalmazás tényének megkérdőjelezése
- a bántalmazás bagatellizálása, figyelmen kívül hagyása
- a bántalmazó mentegetése, viselkedésének magyarázata
- az áldozat mindennemű hibáztatása

III. Konfrontatív beszélgetés a bántalmazóval

Az esetkezelő team két tagja konfrontatív beszélgetést folytat a bántalmazóval, ill. több bántalmazó esetén egyesével, egymás után a bántalmazókkal.

A beszélgetés célja a bántalmazó szembesítése tetteivel, a bántalmazás leállítása. A beszélgetés rövid és viselkedés-specifikus, nem feltáró kérdéseket alkalmaz.

Az esetkezelő team tagjai egyértelmű üzenetet közvetítenek a bántalmazó felé: az iskolában nem megengedett a bántalmazás, ezért azt be kell fejeznie.

A bántalmazónak magának kell megoldást javasolnia arra, hogyan fog változtatni viselkedésén.

Iskolánk fontos célnak tekinti a bántalmazó és a bántalmazott kapcsolatának helyreállítását. Ennek érdekében az esetkezelés során nem a büntetésre helyezzük a hangsúlyt, hanem a jóvátételi szemléletet erősítjük (resztoratív szemlélet). A bántalmazó jóvátételt ajánl fel a bántalmazottnak, amitől ő jobban érezheti magát. Fontosnak tartjuk, hogy a közösség felé is történjen jóvátétel.

Az egyéni beszélgetéseket követően csoportos beszélgetés történik, ahol részt vesz a bántalmazott, bántalmazó, a team két tagja. Ismertetik a tényeket, rögzítik a bántalmazó vállalását, rögzítik a kontroll időpontját, melyet mindenki aláír. A beszélgetést követő két hét elteltével újra összeülnek a gyerekekkel, és megnézik, mennyire sikerült betartania a vállalását.

IV. Védelmezők aktivizálása

Az osztályfőnök feladata: 2-3 proszociális (segítő) diák bevonása, akiket az áldozat megnevezett, mint barátai. Feladatuk: az áldozat támogatása, mellette állás az elkövetkező időszakban.

V. A szűkebb közösség, a bántalmazásban érintett osztály bevonása

A bántalmazásban érintett osztály bevonása azt az üzenetet közvetíti a közösség felé, hogy mi nem tűrjük a bántalmazást, és egyetlen ilyen tett sem maradhat következmények nélkül. Ez egyrészt növeli a közösség, az osztály biztonságérzetét, másrészt segíti a védelmezői attitűd kialakulását.

A szemlélőként érintett diákok bevonása a biztonságérzetet növeli. Az iskola törődik a diákokkal, védelmet nyújt az áldozatnak. Elutasítja a bántalmazást, de nem utasítja el a bántalmazót. A bántalmazó viselkedésre irányul az elutasítás, nem a bántalmazó személyére.

Az osztály tájékoztatása az esetről az osztályfőnök és az egyik Team tag feladata, az eset súlyosságát tekintve ebbe akár az Igazgató is bevonható.

A tájékoztatás előtt az áldozattal mindig egyeztetés történik, hogy mi hangozhat el a közösség előtt.

A szülői közösség felé írásban jelzi az osztályfőnök az esetet, ha az egész osztály érintett, vagy a körülmények indokoltá teszik.

Ha indokolt, szakértői segítség is igénybe vehető: iskolapszichológus, szociális segítő, osztályfoglalkozások, tanácsadás, súlyos esetben rendőrség, gyámhatóság, gyermekjóléti szolgálat.

VI. A bántalmazó és a bántalmazott szüleinek tájékoztatása

Az esetkezelésbe az iskola az érintett szülőket nem vonja be, de az esetkezelés menetéről és a fejleményéről tájékoztatja őket az esetmegbeszélést követően.

VII. Utánkövetés

Az esetkezelés lezárása után (kb. 2 hét múlva), az esetkezelő team újra leül az áldozattal és a bántalmazóval külön-külön és együtt is. Felülvizsgálják, hogy milyen az aktuális helyzet: javult-e, megszűnt-e a bántalmazás; a bántalmazó az általa tett vállalásokat be tudta-e tartani?

Amennyiben a bántalmazás nem áll le: folytatódik az esetkezelés a team és külsős szakemberek bevonásával.

2-3 hetente újabb utánkövető beszélgetésekre kerül sor a bántalmazóval és áldozattal. Amennyiben az esetkezelés nem vezet sikerre, a bántalmazás nem áll le, akkor szankciók lépnek életbe a fokozatosság elvét figyelembe véve.

A szankciók közül elsősorban a közösségért végzett munkát részesítjük előnyben.

Amennyiben ez sem vezet eredményre, vagy a bántalmazás olyan súlyosságú, akkor a bántalmazó szóbeli és írásbeli figyelmeztetésben részesülhet vagy fegyelmi tárgyalásra is sor kerülhet.

A szankciókat iskolánkban az intézményvezető gyakorolja a házirendben leírtak szerint.

Ha a bántalmazás során büntetőjogi felelősség is megállapítható, akkor a rendőrség bevonása is szóba jöhet.

A súlyos bántalmazásról az iskola jelzést küld a gyermekjóléti szolgálat felé.

Adott esetben megvalósulhat az érintett szülők bevonásával egy esetkonferencia.

Végző esetben a bántalmazó gyermek eltanácsolása az intézményből

Ha megoldódni látszott a probléma: továbbra is oda kell figyelni az osztályra.

Összegzés: A háromlépcsős eljárás menete

Első lépés: a konfrontatív beszélgetés, ahol a jóvátételi javaslat kerül rögzítésre.

Két hét múlva megkérdezzük az áldozatot, ránézünk a helyzetre, és ha nem javult, akkor a második lépés következik.

Második lépés: Behívjuk az osztályfőnököt a probléma kezelő teambe. Új vállalást fogalmaz meg a bántalmazó.

Ezen a szinten szükséges kideríteni, hogy miért nem vezetett eredményre az első jóvátételi javaslat. Ha nem is próbálta, nem törekedett a bántalmazó viselkedés megváltoztatására, akkor osztályfőnöki figyelmeztetést is kaphat, így a szülő is értesül a problémáról.

Amennyiben akarja, de nem tud a viselkedésén változtatni, segítséget ajánlunk neki pl. iskolapszichológus, szociális segítő stb.

Újabb két hét elteltével ellenőrizzük a helyzetet. Ha az eddigi lépések nem vezettek eredményre következik a harmadik.

Harmadik lépés: Behívunk egy iskolavezetőt, az igazgatót, aki a házirendben rögzített módon alkalmazza a szükséges szankciókat.

A team az esetkezelés minden lépéséről jegyzőkönyvet vesz fel, a határozatokat, időpontokat írásban rögzíti. A team elkészíti az erre szolgáló dokumentumokat: Google Forms a bejelentéshez, jegyzőkönyv a beszélgetésekhez.

VIII. A bántalmazáskezelés során szerzett információk alapján, szükség esetén egyéb intézményi (iskolapszichológus, gyermekvédelmi felelős, iskolai szociális segítő) és/vagy külső szakemberek bevonása

Mindig az érintett gyermek bevonásával, szülők tájékoztatásával történik.

A protokoll egy javasolt eljárásrendet tartalmaz, de az egyes esetek mentén - egyéni mérlegelés alapján - lehetnek eltérések az eljárásban.

A bántalmazáskezelési protokoll során felhasznált szakirodalom:

- ENABLE antibullying program
- https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/pok/Budapest/tpn2018/ENABLE_hazai_bevezetese_Budapest_Jarmi.pdf
- Jármí É. & Piros V. (2017): Az iskolai bántalmazás: bullying - In: N. Kollár Katalin-Szabó Éva (szerk.): Pedagógusok pszichológiai kézikönyve II., Osiris, pp. 266- 286.
- Olweus, D. A. (1999). Az iskolai zaklatás. Educatio, 8(4), pp. 717–737.

Eger, 2026. január